

Handläggare
Jon Möller
Telefon: 076-1228975

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2019-10-22 p. 18

Motion om central kostenheter för hållbar mat i stadens verksamheter av Olle Burell (S) och Emilia Bjuggren (S).

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2019/846

Förvaltningens förslag till beslut

Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att staden inrättar en stadsövergripande kostenheter med övergripande ansvar för stadens måltider samt ett samordningsansvar för det stadsövergripande nätverk som stadens nya matstrategi etablerar. Motionärerna anser att en sådan kostenheter är viktig för att stödja stadens verksamheter vid implementeringen av matstrategin.

Förvaltningen anser liksom motionärerna att det är angelägenhet att snarast etablera ett strukturerat arbete för att genomföra stadens nyligen beslutade matstrategi. Det finns flera viktiga områden och utmaningar att hantera, några beskrivs i detta remissvar.

Förvaltningen anser att utbildningsförvaltningen och det nyinrättade nätverket med samordningsfunktion efterhand bör utvärdera om nätverket ska utvecklas och formaliseras t. ex. till en kostenheter med stadsövergripande ansvar för att samordna stadens livsmedels- och måltidsfrågor.

Den organisationsutredning av en stadsövergripande specialistfunktion för måltider och livsmedel, som stadens kategoriteam för livsmedel och måltider har föreslagit i sin genomförandeplan, bör också genomföras och utvärderas innan frågan om organisationen av kostverksamheten åter tas upp för beslut.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog den 27 maj i år *Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat* (även kallad matstrategin).

I matstrategin, som ska implementeras i alla stadens verksamheter, ingår inrättandet av ett stadsövergripande nätverk med en samordningsfunktion i syfte att ”säkerställa implementering, kontinuerlig uppföljning, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte (...)” (kap. 4.4, sid.18). I samband med kommunfullmäktiges beslut gavs utbildningsnämnden ansvaret att samordna detta stadsövergripande nätverk.

Matstrategin beskriver även att:

”Nätverket ska representeras av utbildningsförvaltningen, äldreförvaltningen, serviceförvaltningen, miljöförvaltningen, stadsdelsförvaltningar och stadsledningskontoret.” (kap. 4.4, sid.18).

”Nätverket ska ha särskild kompetens om verksamheterna förskola, skola, äldreomsorg samt om mat och måltider, miljö-och klimat, upphandling samt styrning och uppföljning.” (kap. 4.4, sid.18-19).

”Nätverket ska arbeta med kommunövergripande måltidsfrågor genom att:

- samordna stadens riktlinjer och policys för mat och måltider
- stödja stadens nämnder vid implementering av matstrategin, riktlinjer och policys
- ta fram underlag för planering och uppföljning av stadens mat och måltider
- utforma och ansvara för en gemensam stadsövergripande webbplats med informations- och stödmaterial
- utveckla arbetet med livsmedelsupphandlingar
- följa och stödja arbetet med etablering av kategoriteam för livsmedel och måltider samt bidra till framtagandet av en kategoristrategi
- bevaka omvärldsförändringar” (kap. 4.4, sid.19)

I matstrategin föreslås även att ”På sikt skulle nätverket kunna utvecklas och formaliseras till en enhet med övergripande ansvar för stadens mat och måltider.” (kap. 4.4, sid.18)

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har remitterat *Motion om central kostenhets för hållbar mat i stadens verksamheter* till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldreomsorgsnämnden samt stadsdelsnämnderna i Farsta, Hässelby-Vällingby och Norrmalm. Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 8 november 2019.

Ärendet har beretts av avdelningen Plan och miljö i samråd med Livsmedelskontrollen. Remissen besvaras genom detta tjänsteutlåtande.

Ärendet

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att staden redan nu inrättar en stadsövergripande kostenhets med övergripande ansvar för stadens måltider samt ett samordningsansvar för det stadsövergripande nätverk som matstrategin etablerar. Motionärerna anser att en sådan kostenhets är viktig för att stödja stadens verksamheter vid implementeringen av matstrategin.

Motionärerna nämner även specifikt att en stadsövergripande kostenhets bör ha anställda dietister som kan vara rådgivare. Motionen redovisas i sin helhet i bilaga 1.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I samband med att kommunfullmäktige 27 maj i år antog en övergripande *Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat* ökar stadens ambitioner och behov för att utveckla upphandling, hantering och servering av livsmedel och måltider i stadens alla verksamheter.

Förvaltningen anser liksom motionärerna att det är angelägenhet att snarast etablera ett strukturerat arbete för att genomföra stadens nyligen beslutade matstrategi. I enlighet med kommunfullmäktiges beslut bör utbildningsförvaltningen snarast etablera nätverket med samordningsfunktion så att stadens alla måltidsverksamheter kan börja arbeta systematiskt för att nå målsättningarna i matstrategin. Det finns flera viktiga områden och utmaningar att hantera.

Det finns idag 545 förskolor, 148 grundskolor, 28 gymnasieskolor och 48 äldreboenden (35 vård- och omsorgsboenden, 13 servicehus) med tillagningskök eller mottagningskök i stadens regi. Enbart i de kommunala grundskolorna och gymnasierna serveras mer än 100 000 måltider varje dag. Det finns inga samlade uppgifter om hur många portioner som serveras dagligen i stadens förskolor eller totalt i stadens samtliga måltidsverksamheter.

Eftersom staden har ett så stort antal måltidsverksamheter organiserade i flera olika förvaltningar behöver samordningsfunktionen sprida och utveckla stadens olika riktlinjer och policys för måltider, införa och genomföra stadens nya matstrategi och utveckla stadens livsmedelsupphandlingar för stadens samtliga måltidsverksamheter. För närvarande har stadens grundskolor och gymnasieskolor nya gemensamma riktlinjer för måltider från i år. Även stadens äldreboenden har en ny gemensam men fristående måltidspolicy från i år. Stadens förskolor i de fjorton stadsdelsförvaltningarna saknar idag gemensamma riktlinjer för måltider.

Det finns även behov av att samordna insatser för att främja kunskaps-, erfarenhets- och informationsutbyte mellan alla måltidsverksamheter i staden. Det kan bidra till ett gemensamt engagemang och ansvar att genomföra matstrategin. Det kan även bidra till att utjämna variationer i kostkompetens i stadens måltidsverksamheter. Förvaltningen anser att utbildningsinsatser krävs framöver för att möta efterfrågan på vegetariska alternativ, minimera matsvinnet samt möta kraven på livsmedelssäkerhet. Det behövs även ett system för att snabbt kunna få ut viktig information om livsmedel vid särskilda händelser till ansvariga i stadens samtliga måltidsverksamheter.

Samordningsfunktionen behöver etablera ett system för att kontinuerligt samla in, sammanställa och redovisa bl. a. totala antalet brukare och serverade portioner, andelen ekologisk och klimatsmart mat och andelen matsvinn för att ta fram underlag för planering av stadens måltider och för uppföljning av måltidernas miljöpåverkan. Det finns även behov av att sammanställa information för att kunna utvärdera kvaliteten på och förutsättningar för ett jämlikt utbud i stadens måltidsverksamheter, bl. a. vad gäller kökens utrustning, bemanning (kökschefer, kockar, köksassistenter), hel- eller deltidstjänster, kompetensnivå, med mera. Det är en förutsättning för att kunna genomföra, följa upp och utvärdera stadens matstrategi i enlighet med dess målsättningar. Idag finns ingen sådan samlad information. Det saknas även ett gemensamt kostdatabssystem i staden för planering av gemensamma menyer, beräkning av måltidernas näringsinnehåll och uppföljning av måltidernas klimatpåverkan.

Samordningsfunktionen behöver vara en känd nod för staden internt men även en tydlig mottagare som kan ta emot och besvara frågor från externa aktörer om livsmedel och måltider som rör hela staden. Ett exempel är nationella enkäter från t. ex. Livsmedelsverket som regelbundet sammanställer information och statistik om livsmedel,

måltider och matsvinn i svenska kommuner. Eftersom staden är aktiv och efterfrågad nationellt och internationellt finns även förfrågningar från andra kommuner och städer i utlandet inom livsmedelsområdet.

Samordningsfunktionen för livsmedel och måltider behöver även samlat och tydligt kommunicera stadens arbete med matstrategin till brukare, anhöriga, stockholmare och omvärlden för att redovisa och uppmärksamma att staden har ett aktivt arbete med goda, hälsosamma och klimatsmarta måltider i stadens verksamheter.

Förvaltningen anser att utbildningsförvaltningen och det nyinrättade nätverket med samordningsfunktion efterhand bör utvärdera om nätverket ska utvecklas och formaliseras t. ex. till en kostenhetsenhet med stadsövergripande ansvar för att samordna stadens livsmedels- och måltidsfrågor.

Stadens nyligen etablerade kategoriteam för livsmedel och måltider som leds av serviceförvaltningen har under året identifierat och prioriterat ett antal strategier och utredningar för att öka förutsättningarna för ett strukturerat arbete med verksamhetsutveckling och uppnå jämlik kvalitet inom kategorin måltider och livsmedel. I kategoriteamets förslag på genomförandeplan ingår en organisationsutredning av en stadsövergripande specialistfunktion för måltider och livsmedel. Förvaltningen anser att en sådan utredning också bör genomföras och utvärderas innan frågan om organisationen av kostverksamheten åter tas upp för beslut.

SLUT

Bilaga

Motion om central kostenhetsenhet för hållbar mat i stadens verksamheter, av Olle Burell (S) och Emilia Bjuggren (S).